

HADÍ ZNAMENÍ (Krnov, 3.11.2024)

I.čtení: IV. Mojžíšova 21,4-9

II.čtení: evangelium podle Jana 3,14-17

Řeknu vám, že za starých biblických dob, měli tvrdý metr na remcaly! Lidi si jen trochu postěžovali na poměry, a už na ně Pán Bůh poštlval jedovaté, nebo dokonce ohnivé hady!

Nevím, jak moc kdo fandíte hadům. Hadi jsou krásná zvířata, nádherná, když se na ně můžete dívat přes sklo terária v Zoologické zahradě. Ale nevím, kolik z nás by si libovalo, kdyby nám takový barevný hádek přelezl po noze nebo třeba spadl za krk při procházce v parku☺

Skutečně drsný trest za pár slov – hadi jejichž uštknutí vyvolávalo palčivou bolest (tak si většina vykladačů vysvětluje označení „ohniví hadi“), a dokonce i smrt.

Představte si, že by někdo takovýto postup zavedl u nás!

U národa, který si nedokáže představit život bez neustálého remcání. U společnosti, která si zakládá na tom, že všichni mohou mluvit do všeho a všichni musí být apriori „proti“. U lidiček, kteří mají všechno, co potřebují, ale nikdy nejsou spokojeni, nikdy jim nic není dost dobré a nikdy za nic neděkují...

Samozřejmě přeháním, třeba to s námi není zas tak zlé.

Ale přece jen máme z reptání a odporování proti jakýmkoli autoritám tradici...

Izrael táhne pouští na cestě z otroctví, už jim to ale trvá trochu dlouho. Co ze začátku přijímali s nadšením jako obrovský zázrak – svobodu a volnost, jídlo z nebe, Boží zajištění – to všechno jim nějak zevšednělo. Každé ráno muset obcházet kolem tábora a sbírat pořád stejnou manou. To se jednomu přejí. Všechny hrůzy faraonské otročiny, dřina, děti naházené do Nilu – se zasunuly někam do neaktuálna, do nepaměti. Aktuální jsou nohy bolavé od pochodování, kůže spálená od pouštního slunka, záda rozlámaná od přenášení batožiny.

Boží vysvobození nějak zevšednělo. I na to Boží vedení sloupem oblakovým nebo ohnivým si člověk zvykne a bere ho jako samozřejmost.

Na dobré věci si člověk zvyká velmi rychle. Co včera byl Boží zázrak, nám dneska připadá jako něco samozřejmého. Pamětníci si sice vzpomínají, jaké to bývalo před vysvobozením, ale současné strádání se vždycky zdá horší než minulé utrpení, i když to objektivně je zcela jiná kategorie.

Je moc důležité si s vděčností připomínat, z čeho nás Pán Bůh vysvobodil a co pro nás Ježíš udělal. Jinak se lehce dostaneme mezi věčné remcaly a reptáky...

A vykoledujeme si tím nějaké neštěstí. Jsem přesvědčený, že nespokojeností a nevděčností si člověk skutečně říká o nějakou životní komplikaci.

Biblický příběh říká, že Hospodin poslal ohnivé (nebo jedovaté) hady.

Já si dovolím tvrdit, že je Hospodin nemusí ani posílat. Možná stačí, když pohrdáme Jeho pomocí a ochranou, když je považujeme za automatickou samozřejmost, když jsme nevděční, a sesypou se na nás věci, před kterými nás Pán Bůh normálně brání.

V Edómské poušti se vyskytuje množství různých jedovatých tvorů – od škorpiónů, přes jedovaté ještěrky, až po skutečné hady. Všechna tahle havěť umí zkomplikovat cestování lidem, kteří mají na nohou jen sandále.

Někteří badatelé se snažili přijít na to, o jaké hady se v příběhu jedná. Prozkoumali, co v příslušné krajině žije, a z označení „ohniví hadi“ zkoušeli přijít na konkrétní druh hada, který se tenkrát v Edómu přemnožil.

V biblickém příběhu ovšem nejde vůbec o přírodovědeckou identifikaci kousavých potvor. Had má v Mojžíšových knihách mnohem hlubší symboliku – už od třetí kapitoly Geneze představuje Zlo s velkým Z, představuje Pokušitele, který navádí člověka k nerespektování dohody s Bohem, k rozbourání vztahu s jeho Stvořitelem. I když štípavými hady z našeho textu jsou nepochybně myšleni reální plazi, každý poctivý čtenář Písma si vybaví souvislost s tím, který rozeštl mír rajské zahrady a dovedně přivedl lidi k odcizení od Boha i od sebe navzájem.

Hadi samozřejmě jsou nebezpečím pro poutníky v poušti. Ale stejně velkým nebezpečím je hřích – například hřích nevděčnosti, který vede k pohrdání Bohem i lidmi a dokáže rozvrátit jakékoli společenství.

Když na nevděčníky přijde krize, někdy je to vede k pokání a změně přístupu. Lid, obtěžovaný hádaty vyslal prosebníky k Mojžíšovi (kterému ještě před chvílí nemohli přijít na jméno), ať se za ně modlí k Bohu.

Mojžíš tady funguje jako představitel Boží pro celý národ a zástupce celého národa před Hospodinem. To je dost nevděčná funkce, ale díky Bohu se jí Mojžíš ujal – jako už vícekrát v příběhu Exodu.

Příběh nám nezaznamenává znění Mojžíšovy modlitby. Není podstatný ani její obsah ani forma. Příběh ovšem pečlivě zaznamenává Boží odpověď. Hospodin se smiluje a svůj lid znovu zachrání.

Pro Mojžíše to znamená práci: „Vytepej z bronzu hada Ohnivce a upevni ho na vysoký kůl, ať je na něj ze všech stran dobře vidět...“

Zvláštní řešení – bojovat proti živým hadům hadem mrtvým!

Bronzový had tady ovšem není nějakým magickým artefaktem, který v sobě obsahuje nahromaděnou moc proti hadímu uštknutí. Není kouzelným talismanem nebo zásobárnou nadpřirozené energie. A už vůbec to neznamena, že ten kus plechu je Bůh.

Pozvedání zraku k modelu hada má člověku připomenout, aby pozvedl oči ještě výš nad něj, k Bohu Zachránci a od Něj aby očekával pomoc v nouzi.

Je docela důležité, že kolem onoho bronzového „totemu“ se nekonají žádné tajemné obřady. Netančí se kolem a nezpívá, neodříkávají žádná zaklínadla, dokonce se ho nikdo ani nedotýká. Pouhým pohledem, pouhou vírou je člověk uzdraven. Víra v Hospodina Boha člověka léčí a vysvobozuje z nebezpečí.

Tím příběh v knize Numeri končí, s hadem na tyči se ovšem setkáváme v Písmu znovu: o několik set let později, v době, kdy už Izrael je usedlým národem, stojí monumentální Šalomounův chrám, lid mezitím prošel mnoha obdobími víry a zase těžkého náboženského útlumu. Za krále Chizkijáše byl kdesi na Judských návrších objeven skoro zapomenutý bronzový had. Pověřiví lidé se mu klaněli a pálili mu kadidlo jako modle. To, co bylo původně symbolem Boží záchrany, se stalo náhražkou, místo Spasitele lidé začali uctívat vlastní výtvar, v domnění, že jim to přinese pomoc.

Král Chizkijáš musel hada, kterému Hebrejové říkali Nechuštán, rozmlátit na kousky, aby se lidé vrátili od bezmocné modly k všemocnému Hospodinu.

Někdy nám i dobré symboly přerostou přes hlavu, a jestliže se ukazatel k Boží slávě stane sám objektem uctívání, je třeba takovou tradici uvést na pravou míru. Někdy třeba i vyrýt z kořenů...

Takovou modlou se nám lehce můžou stát jakékoli předměty nebo i děje, spojené s bohoslužbou. Když pro mne znamená kostel víc než ten, s kým se v něm mám setkávat, nastává problém. Postavil jsem svatou věc nad toho, kdo ji teprve svou přítomností posvěcuje. Jestliže je pro mne nějaká liturgická forma důležitější než společenství s Bohem a lidmi, jsem na scestí a zachránit mě může jedině radikální opuštění takového stereotypu.

Jestliže je pro mne například důležitější hudební styl písní než jejich obsah, měl bych se nad pravdivostí své víry vážně zamyslet.

Ale zpátky k našemu příběhu: ti, kdo pohlédli na Nechuštána na tyči, byli uzdraveni. Chvála Bohu! Je tady naděje!

Písmo se k tomuhle příběhu vrací ještě jednou, tentokrát v Novém Zákoně. Jak jsme četli u Jana, bronzový had zachránce představuje Pána Ježíše Krista, vyvýšeného na kříž. Ježíše, který byl pro naši záchranu ztotožněn s naším hříchem (viz. I. ep. Korintským 5,21), aby byl vyzvednut na kříž, aby umřel za naše hříchy. Tak aby každý, kdo na Něj pohlédne zrakem svého srdce, mohl žít a začít znovu s očištěným štítem.

Ježíš nás zachraňuje před Hadem Pokušitelem, tím původcem všeho zlého ve světě, stejně jako bronzový had uzdravoval od hadího uštknutí. Novozákonní Boží lid je spasen Kristem, darem Božím, tak jako lid starozákonní je zachráněn darem Božím, pouhou vírou, pozvednutím očí k Bohu zástupů.

Sestry a bratři, přečtený příběh nám dává příklad.

Motáme se všelijak svými životními pouštěmi. Občas prožíváme nadšení z Boha, ale taky už nám možná trochu vyprchalo, starosti všedních dnů nám přerůstají přes hlavu a Pán Bůh, Vysvoboditel je odsunutý na vedlejší kolej. Místo Něho spoléháme na své plány, úspory, rituály. Zapomínáme být vděční a častěji s vrčením skuhráme a reptáme vůči Bohu i vůči světu kolem nás.

V takové chvíli na nás přicházejí všelijaké potvory, všelijaké bolesti a nouze, tělesné i duchovní, kterým se nemůžeme ubránit, dokud nepozvedneme zrak k nebesům, k Pánu Ježíši Kristu za nás obětovanému, zemřelému a z mrtvých vstalému.

A tak pozvedejme zraky od denních starostí, od všech hadů a štírů, radujme se z Krista Spasitele a spoléhejme na toho, který nás chrání před nebezpečím tělesným i duchovním.

Díky, Pane Bože, za dar záchrany před smrtí, před prázdnotou a marností našich životů. Děkujeme Ti, Pane Ježíši Kriste, že k Tobě můžeme vzhlízet a že nás vedeš cestou bezpečnou, navzdory všem pouštím i pokušením. Amen.